

Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów
Uniwersytetu Radomskiego im. Kazimierza Pułaskiego
Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne
Zeszyt 4 (2023)
DOI <https://doi.org/10.24136/sepia.2023.021>

Antoni Borowski¹

PROBLEMATYKA WYKORZYSTANIA SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W BRANŻY ARTYSTYCZNEJ NA SZCZEGÓLNYM PRZYKŁADZIE STRAJKÓW SCENARZYSTÓW I AKTORÓW W STANACH ZJEDNOCZONYCH

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie oraz ocena problematyki związanej z zastosowaniem sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych. W analizie przedstawiono korzyści związane z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w badanym obszarze, jak również zagrożenia, które mogą wystąpić. Problematyka ta została omówiona w oparciu o wypowiedzi przedstawicieli nauki oraz praktyki, w tym biznesu, polityki, zawodów artystycznych. Autor opisał kwestię strajku aktorów i scenarzystów w Stanach Zjednoczonych, a także przeanalizował problematykę artykułu również w kontekście sytuacji w Polsce.

Słowa kluczowe: prawo autorskie, sztuczna inteligencja, branża artystyczna, uczenie maszynowe, spory pracownicze.

WSTĘP

Na przestrzeni ostatnich kilku lat rozwój sztucznej inteligencji w znacznej większości branż gospodarczych postępuje w sposób niezwykle intensywny. W jednych z nich jest on w chwili obecnej tak dynamiczny, że w dyskursie można spotkać się z opiniami, jakoby sztuczna inteligencja całkowicie redefiniowała

¹ Student kierunku Prawo – studia jednolite magisterskie, Wydział Prawa i Ekonomii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, e-mail: antoni.borowski@student.ukw.edu.pl

sposób ich funkcjonowania, z kolei w przypadku innych mówi się jedynie o tym, że posłuży ona jako narzędzie wspomagające pracę oraz wygodę użytkownika².

Starając się poddać pod przedmiot refleksji to, do jakiej kategorii należałoby zaliczyć perspektywę wykorzystania sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych, warto w pierwszej kolejności wskazać, że chodzi o zawody, takie jak w szczególności aktor, scenarzysta, pisarz, tancerz, grafik, projektant mody, makijażysta, czy architekt. Warto zauważyć, że niektóre z tych zawodów, jak chociażby zawód aktora lub makijażysty, opierają się w swojej istocie na pracy człowieka na planie filmowym przy jednoczesnej bezpośredniej interakcji z innymi osobami, np. reżyserem, czy pozostałymi aktorami. Natomiast zawody takie, jak scenarzysta, czy grafik również wymagać mogą interakcji z innymi osobami, ale co do zasady ich wykonywanie polega na pracy z tekstem lub grafiką. Mając zaś na względzie to, że aktualnie rozwój sztucznej inteligencji postępuje szczególnie dynamicznie w obszarach, takich jak sieci neuronowe, czy uczenie maszynowe, w mniejszym zaś stopniu jeśli chodzi o robotykę, dokonać można swoistej gradacji zawodów branży artystycznej, które w najbliższym czasie dotknięte zostać mogą zmianami związanymi z rozwojem sztucznej inteligencji w oparciu o kryterium stopnia zależności charakteru wykonywanej pracy od bezpośredniości interakcji z drugą osobą oraz wykorzystania własnego ciała.

Niewątpliwie więc perspektywa wykorzystania sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych nasuwa na myśl pytania związane z tym, jak wpłynie ona na sposób wykonywanej pracy oraz ilość dostępnych na rynku miejsc pracy. Istotną kwestią jest również to, czy i do jakiego momentu ingerencję sztucznej inteligencji w pracę artystyczną uznać należy za zgodną ze standardami etyki.

Powyższe zagadnienia w ostatnim czasie nie tylko pojawiają się w dyskursie naukowym, ale również stały się przedmiotem refleksji w oparciu o praktykę stosowania prawa. Coraz częściej spotkać się można chociażby z orzeczeniami sądowymi w wielu krajach, które poddają analizie tę problematykę, jednocześnie kształtując opinię orzeczniczą w tym względzie.

W aspekcie perspektyw praktyki biznesowej szczególnie istotne wydają się strajki scenarzystów oraz aktorów w Stanach Zjednoczonych, mające miejsce w 2023 r., których istotnymi postulatami było ukształtowanie sposobu oraz zakresu wykorzystania sztucznej inteligencji w tych zawodach, aby przede wszystkim nie stanowiła one zagrożenia dla ilości miejsc pracy oraz nie wpływała negatywnie na zarobki. Z uwagi na to, jak duża liczba osób wzięła udział w przedmiotowych strajkach, jak duża liczba osób różnorodnych branż i zawodów, nie tylko artystycznych, strajki te i ich postulaty popierała oraz podnosiła w dyskursie publicznym, jak długo one trwały oraz jakie są ich reperkusje oraz wypracowane rozwiązania, bardziej szczegółowa ich analiza stanowić będzie jedną z jednostek redakcyjnych artykułu.

² *AI's potentially large economic impacts*, <https://www.goldmansachs.com/intelligence/pages/top-of-mind/generative-ai-hype-or-truly-transformative/report.pdf>, [dostęp: 18.11.2023 r.], s. 15

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie oraz ocena problematyki związanej z zastosowaniem sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych, opierając się na wcześniej wskazanych zagadnieniach. Przedstawiona analiza obejmuje zarówno korzyści płynące z wykorzystania sztucznej inteligencji w tym obszarze, jak i potencjalne zagrożenia z nią związane. Problematyka ta zostanie przedstawiona w oparciu o wypowiedzi przedstawicieli nauki oraz praktyki, w tym biznesu, polityki, zawodów artystycznych. Poddana analizie zostanie także problematyka przedmiotowego artykułu w oparciu o sytuację w Polsce.

1. KORZYŚCI I ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z WYKORZYSTANIEM SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W BRANŻY ZAWODÓW ARTYSTYCZNYCH

Wśród najistotniejszych cech wymaganych do wykonywania pracy artystycznej wymienia się kreatywność³. Nie ulega wątpliwości, że jest ona czynnikiem niezwykle istotnym, który w głównej mierze stanowi o tym, czy efekty danej pracy zostaną uznane za sukces, rozumiany nie tylko w aspekcie samych walorów artystycznych, ale także popularności, a tym samym związanych z nią zarobków.

Czy można jednak uznać, że sztuczna inteligencja cechuje się kreatywnością? Próbując udzielić odpowiedzi na tak postawione pytanie, należy w pierwszej kolejności przeanalizować to, w jaki sposób ona funkcjonuje. Lwia część modeli sztucznej inteligencji, która ma zastosowanie w branży artystycznej opiera się na uczeniu maszynowym⁴. Polega ono na znalezieniu wzorca w dostarczonych danych, który służy do odpowiedzi na pytanie o nieznaną zbiór tych danych⁵. Najistotniejsze z punktu widzenia podejmowanej problematyki wydają się modele, takie jak GPT, Stability AI, DALL-E, czy Midjourney.

Należy rozróżnić modele sztucznej inteligencji na modele językowe, takie jak GPT, które umożliwiają udzielanie odpowiedzi na zadane pytania, jak również tworzenie treści w oparciu o konkretne wytyczne, oraz modele tworzące obrazy na bazie opisów wyrażonych w języku naturalnym, takie jak Midjourney, Stability AI, czy DALL-E. W dużym uogólnieniu można stwierdzić, że modele te funkcjonują w oparciu o przeszkolenie przy użyciu uczenia się na dużych zbiorach danych, w głównej mierze tych dostępnych publicznie w internecie, a następnie wzmacnianych przy użyciu informacji zwrotnych od osób z nich korzystających⁶.

Korzyści przedstawionych rozwiązań jest niezwykle dużo. Z pewnością wyróżnić można to, że każde z nich, dzięki olbrzymiej mocy obliczeniowej, w oparciu

³ Czy następny Shrek będzie mówić po polsku? Polska branża dubbingowa walczy o przetrwanie, <https://oko.press/dubbing-polska-kryzys>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁴ N. Anantrasirichai, D. Bull, *Artificial intelligence in the creative industries: a review*, *Artificial Intelligence Review* 55(1)/2022, s. 3.

⁵ Co to jest uczenie maszynowe – inteligentna analiza danych, <https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/co-to-jest-uczenie-maszynowe-inteligentna-analiza-danych>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶ Ibidem.

o którą funkcjonują, w stosunkowo szybkim czasie (różnym w zależności od złożoności oczekiwanego rezultatu, lecz przeważnie liczonym w sekundach) są w stanie wykreować treść, tekstową, jak i graficzną, opartą na opisanych wytycznych, której opracowanie przez człowieka zajęłoby znacznie więcej czasu. Również istotną jest możliwość rekonstrukcji obrazu ze słabej jakości obrazków, jak i podnoszenie końcowej jakości filmów i obrazków poprzez zwiększanie ich rozdzielczości. W związku z dynamicznym rozwojem sztucznej inteligencji tworzą się także nowe zawody, jak np. pracownik odpowiedzialny za precyzyjne opracowywanie wytycznych do zastosowania dla generatywnej sztucznej inteligencji⁷.

Jednakże w sukurs olbrzymim możliwościom związanym z potencjałem sztucznej inteligencji przychodzi jednocześnie zagrożenie perspektywą znacznej redukcji zatrudnienia w wielu zawodach, w tym także artystycznych. Nadto jako zagrożenie wskazuje się to, że tak dynamiczny rozwój sztucznej inteligencji, szczególnie w konkurencyjnych warunkach gospodarki wolnorynkowej, stanowi „niekontrolowany wyścig [...], w wyniku którego tworzy się potężną inteligencję, której nawet jej twórcy do końca nie rozumieją, nie potrafią przewidzieć oraz kontrolować”⁸. W otwartym liście z marca 2023 r., którego sygnatariuszami są przedsiębiorcy oraz przedstawiciele nauki, podnoszą oni, by natychmiastowo zaprzestać na przynajmniej 6 miesięcy rozwoju systemów sztucznej inteligencji, które byłyby bardziej zaawansowane, niż te dostępne w momencie publikacji⁹.

W kontekście zawodów artystycznych wpływ wykorzystania sztucznej inteligencji może objawiać się chociażby poprzez umożliwianie wykorzystania wizerunku lub głosu aktora bez jego realnego występu. Zwraca na to uwagę dr Magdalena Bałaga, literaturoznawczyni i specjalistka od kultury popularnej: „[...] *Na razie widać to głównie na przykładzie dubbingu: wygenerowanie głosu przy pomocy próbek i algorytmów nigdy nie było prostsze i przynosi znakomite efekty wykorzystywane przez twórców gier oraz animacji. Takie rozwiązanie zostało z powodzeniem zastosowane choćby w serialu „Simpsonowie”, w którym udało się zrekonstruować głos zmarłej aktorki podkładając efekt pracy AI pod postać Edny Krabappel*”¹⁰.

Odnosnie wykorzystania przez sztuczną inteligencję wizerunku i głosu warto jeszcze wspomnieć o technologii deepfake, która polega na edycji wideo albo

⁷ *Sztuczna inteligencja już tworzy tysiące nowych miejsc pracy*, <https://www.rp.pl/rynek-pracy/art38686851-sztuczna-inteligencja-juz-tworzy-tysiacze-nowych-miejsc-pracy> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁸ *Pause Giant AI Experiments: An Open Letter*, <https://futureoflife.org/open-letter/pause-giant-ai-experiments/>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁹ Ibidem.

¹⁰ *Sztuczna inteligencja w służbie seriali. Czy aktorzy to relikty przeszłości?*, <https://www.wirtualnemedi.pl/artykul/sztuczna-inteligencja-seriale-jakie-produkcje-aktorzy-to-relikt-przeszlosci>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

obrazu w celu pokazania czegoś, co nigdy się nie wydarzyło¹¹. Jak dużym zagrożeniem ta technologia jest może świadczyć przykład z 2023 r., gdy znana hollywoodzka aktorka Scarlett Johansson pozwała twórcę aplikacji używającej sztucznej inteligencji, przy pomocy której bez jej zgody wygenerowano jej głos, który następnie został wykorzystany w reklamie internetowej¹². Wątpliwości natury etycznej nasuwają się też w momencie, gdy przy użyciu sztucznej inteligencji generuje się występ aktora już nieżyjącego, czego przykładem może być np. ukazanie w produkcjach nieżyjących aktorów, jak choćby Petera Cushinga w filmie Łotr 1. Gwiezdne wojny – historie¹³.

Podnoszoną jest również kwestia korzystania ze źródeł, w oparciu o które modele sztucznej inteligencji tworzą treści z perspektywy legalności i ochrony prawa własności intelektualnej. Na początku 2023 r. pozew zbiorowy złożyła do sądu dystryktowego w stanie Kalifornia grupa artystów, która zarzucała trzem podmiotom odpowiadającym za oprogramowanie oparte na generatywnej sztucznej inteligencji bezprawne wykorzystanie miliardów objętych ochroną prawną obrazów, w tym m.in. tych, których twórcami są powodowie, do uczenia algorytmów, w wyniku czego treści przez niewytworzone nie tylko bazują, a wręcz są przearanżowaną kompilacją prawnie zastrzeżonych obrazów¹⁴. Powodowie podali więc w wątpliwość zdolność do przejawiania przez wykorzystane algorytmy sztucznej inteligencji szeroko rozumianej kreatywności, wskazując na odtwórczość względem materiałów źródłowych. Domagali się oni także odszkodowania. Wszystkie trzy pozwane podmioty wniosły o oddalenie pozwu. Przychylił się do tego sędzia rozpatrujący sprawę, stwierdzając że żądania zawarte w pozwie są pod wieloma względami bezzasadne. W orzeczeniu za główny tego powód uznał to, że dwóch powodów nie zgłosiło żądania uznania praw autorskich do niektórych swoich utworów do Urzędu ds. Praw Autorskich Stanów Zjednoczonych, na których opierać się miał algorytm¹⁵. Orzeczenie zawiera także stwierdzenie, że nieprawdopodobnym jest, aby każdy z obrazów wykorzystanych do uczenia algorytmów był zastrzeżony prawnie¹⁶, wobec czego mając na względzie, że generatory obrazów oparte o sztuczną inteligencję bazują na dziełach tak wielu różnych artystów,

¹¹ I. Dąbrowska, *Deepfake - nowy wymiar internetowej manipulacji*, Zarządzanie Mediami 8(2)/2020, s. 2

¹² *Scarlett Johansson wykorzystana przez sztuczną inteligencję. Pierwszy taki pozew*, <https://cyfrowa.rp.pl/technologie/art39353541-scarlett-johansson-wykorzystana-przez-sztuczna-inteligencje-pierwszy-taki-pozew>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

¹³ *How Did Rogue One Legally Re-create the Late Peter Cushing?*, <https://www.vulture.com/2016/12/rogue-one-peter-cushing-digital-likeness.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].

¹⁴ *United States District Court Order On Motions To Dismiss*, <https://venturebeat.com/wp-content/uploads/2023/10/Andersen-v.-Stability-AI-Order-on-Motion-to-Dismiss.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

wygenerowane na ich bazie nowe treści, o ile nie da się stwierdzić, że bazują w głównej mierze na prawnie zastrzeżonym wzorcu źródłowym, nie stanowią naruszeń praw autorskich. Sędzia zachęcił także powodów do uzupełnienia w przedmiotowej sprawie pozwu, którego żądania winny być sformułowane bardziej wąsko z jednoczesnymi bezpośrednimi wskazaniem przedmiotów naruszeń praw autorskich¹⁷.

Warto zaznaczyć również, że bardzo podobny w swoich żądaniach pozew, będący w założeniu zbiorowym, złożyła do sądu dystryktowego w stanie Nowy Jork grupa pisarzy (wśród których wymienić można np. George'a R.R. Martina, czy Johna Grishama), zrzeszona w ramach amerykańskiej gildii pisarzy, którzy podnoszą zarzuty naruszenia praw autorskich w odniesieniu do modeli językowych sztucznej inteligencji. Podnoszą oni w nim, że pozwany podmiot uczył swoje modele na bazie ich utworów własności intelektualnej bez ich zgody oraz zapłaty stosownego wynagrodzenia¹⁸. Twierdzą także, że tak wykorzystywana sztuczna inteligencja pozwala każdemu w automatyczny sposób tworzyć treści, odwzorowujące sposób, w jaki tworzą oni swoje dzieła, w wyniku czego zagrożona jest ich perspektywa zawodowa¹⁹.

2. PERSPEKTYWA STRAJKÓW AKTORÓW I SCENARZYSTÓW W STANACH ZJEDNOCZONYCH W KONTEKŚCIE UREGULOWANIA WYKORZYSTANIA SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

Solidarnie strajkujące przeciwko Stowarzyszeniu Producentów Filmowych i Telewizyjnych (Alliance of Motion Picture and Television Producers, w skrócie AMPTP) amerykańskie związki zawodowe scenarzystów (Writers Guild of America, w skrócie WGA) i aktorów (Screen Actors Guild-American Federation of Television and Radio Artists, w skrócie SAG-AFTRA) mają olbrzymią siłę oddziaływania. Sam SAG-AFTRA zrzesza ok. 160 tys. aktorów²⁰. Zaznaczyć należy także, że oba związki zawodowe mają niezwykle silną i ugruntowaną historycznie pozycję. Od momentu ich powstania oba związki zawodowe kilkakrotnie wszczyły strajki, przy czym ostatni miał miejsce w 2007 oraz 2008 r.²¹

W przypadku strajków mających miejsce w 2023 r. również jednym z głównych postulatów strajkujących była kwestia zwiększenia wynagrodzenia, jednakże

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ *George R.R. Martin and other authors sue OpenAI for copyright infringement*, <https://www.theverge.com/2023/9/20/23882140/george-r-r-martin-lawsuit-openai-copyright-infringement>, [dostęp: 18.11.2023 r.].

¹⁹ Ibidem.

²⁰ *Hollywood's High-Stakes Strike: Actors and Writers Make History With Bid to Reshape Industry*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/sag-aftra-wga-actors-writers-strike-hollywood-1235533651/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

²¹ *A History of WGA Contract Negotiations and Gains*, <https://www.wga.org/the-guild/about-us/history/a-history-of-wga-contract-negotiations-and-gains> [dostęp: 18.11.2023 r.].

równie istotne było także uregulowanie kwestii wykorzystania sztucznej inteligencji. Strajk związku zawodowego scenarzystów (WGA) rozpoczął się 2 maja 2023 r. i trwał 148 dni, będąc drugim w historii najdłuższym strajkiem związków zawodowych w Hollywood²². Z początkiem rozwoju modeli językowych sztucznej inteligencji, takich jak np. ChatGPT, scenarzyści uważali, że będą one pełniły funkcję pomocniczą w procesie tworzenia treści, natomiast nie będą zagrożeniem dla całkowitego wyeliminowania czynnika ludzkiego z wykonywanej przez nich pracy²³. To zapatrywanie zmieniło się jednakże w przeciągu zaledwie kilku miesięcy, czego kulminacją miała miejsce w połowie 2023 r., wraz z rozpoczęciem strajku²⁴. Niektórzy rzeczony rozwój, zmieniający całą branżę filmową, określali największym od momentu zakończenia II wojny światowej²⁵.

Na dzień przed rozpoczęciem strajku negocjacje pomiędzy WGA a AMPTP wyglądały następująco: WGA domagał się uregulowania wykorzystania sztucznej inteligencji w projektach opartych o regulacje zawarte w umowie podstawowej²⁶ (Minimum Basic Agreement, w skrócie MBA), w szczególności poprzez ustanowienie zakazu pisania oraz przepisywania scenariuszy, zakazu wykorzystywania jej jako materiału źródłowego, ani wykorzystywania określonych w umowie podstawowej materiałów literackich do jej trenowania²⁷. W odpowiedzi AMPTP całkowicie odrzucił te postulaty, proponując coroczne spotkania mające na celu omawianie bieżących rozwiązań technologicznych²⁸.

Rozpoczęcie strajku scenarzystów jednocześnie wzbudziło w strajkujących obawę, że studia rozpoczną produkcję treści w oparciu o pracę wykonywaną przez sztuczną inteligencję, całkowicie pomijając przy tym pracę ludzkich scenarzystów, na co wskazywały zarówno informacje pozyskane od wielu źródeł wewnątrz AMPTP, jak i całkowita odmowa negocjacji przed strajkowymi w obszarze uregulowania kwestii wykorzystania sztucznej inteligencji do tworzenia materiałów literackich²⁹. Mając to na względzie, strajkujący pikietując w różnych lokalizacjach na terenie Stanów Zjednoczonych podnosili, że jest to dla nich „sprawa egzysten-

²² *Writers' strike is officially over — here's a look at the new WGA contract*, <https://ew.com/tv/writers-strike-over-whats-in-new-wga-contract/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

²³ *As Writers Strike, AI Could Covertly Cross the Picket Line*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/writers-strike-ai-chatgpt-1235478681/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

²⁴ *Ibidem*

²⁵ *The actors' union will strike alongside film and TV writers, and it could be a nightmare scenario for Hollywood: 'There's going to be no cash flow'*, <https://www.businessinsider.com/how-hollywood-actors-writers-strike-could-end-nightmare-scenario?IR=T> [dostęp: 18.11.2023 r.].

²⁶ Umowa podstawowa to układ zbiorowy pracy, który określa przywileje, prawa i ochronę pracowniczą członków WGA. Jest negocjowana pomiędzy WGA a AMPTP co 3 lata.

²⁷ *WGA Negotiations-Status as of May 1, 2023*, https://www.wga.org/uploadedfiles/members/member_info/contract-2023/WGA_proposals.pdf [dostęp: 18.11.2023 r.].

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *As Writers Strike, AI...*, op. cit.

cialna”³⁰. Jeden z członków komitetu negocyjacyjnego z ramienia WGA powiedział, że postulat zakazu wykorzystania treści tworzonych przez sztuczną inteligencję jako materiałów źródłowych jest istotny ze względu na to, że to, jaki jest materiał źródłowy, na bazie którego scenarzyści opracowują nowe treści ma wpływ na stawki wynagrodzenia, ponieważ z reguły adaptacje i przepisywanie scenariuszy jest gorzej opłacane, niż tworzenie autorskich treści³¹. Nie sposób nie dostrzec, że wytwórnie filmowe mogłyby posługiwać się schematem polegającym na tym, że niemal za każdym razem przekazywałyby scenarzystom materiały źródłowe wykreowane przez sztuczną inteligencję, na bazie których mieliby się oni opierać, co wpływałoby negatywnie na ich wynagrodzenie.

Pomimo tak dynamicznego rozwoju, pojawiają się opinie, że sztuczna inteligencja ze względu na brak kreatywności *per se*, będąc technologią odtwórczą, nie jest w stanie zastąpić czynnika ludzkiego; może się jednak sprawdzić do opracowywania lwiej części scenariuszy do treści, które opierają się na schematycznej formule, jak np. seriale prawnicze³². Podobnego zdania jest również Ilona Łepkowska, przewodnicząca zarządu Gildii Scenarzystów Polskich, która stwierdziła, że „w wypadku scenariuszy szczególnie w prostszych seryjnych produkcjach typu *docusoap* możliwe jest, że sztuczna inteligencja będzie produkować ramowe odcinki zamiast autorów. Potrzebny będzie mniejszy zespół, żeby je szlifować i będą gotowe do realizacji”³³.

Po kilku miesiącach, 22 sierpnia 2023 r., AMPTP przedstawiło swoje propozycje rozwiązań w obszarach będących przedmiotem negocjacji, w tym odnośnie wykorzystania sztucznej inteligencji. Przychyłono się do postulatu strajkujących, aby treści pochodzące od generatywnej sztucznej inteligencji nie były uznawane za materiał literacki³⁴. Nadto w uzasadnieniu stwierdzono, że wynika to z tego, że zgodnie z definicją pisarza zawartą w umowie podstawowej, generatywna sztuczna inteligencja nie może być uznawana za człowieka³⁵. Podkreślono także, że jeżeli scenarzyści otrzymają treści wygenerowane przez sztuczną inteligencję do przepisania, to otrzymają za tę pracę standardową stawkę wynagrodzenia, albowiem nie będzie ona w takim przypadku uznawana *de iure* za przepisywanie scenariusza³⁶. Ponadto stwierdzono, że scenariusze napisane przy pomocy

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

³³ *Scenarzyści chcą regulacji sztucznej inteligencji. Łepkowska: Musimy zdawać sobie sprawę z ryzyka*, <https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/scenarzysci-regulacja-sztuczna-inteligencja-cenzura-ilona-lepkowska-musimy-zdawac-sobie-sprawę-z-ryzyk> [dostęp: 18.11.2023 r.].

³⁴ *AMPTP Proposed Package Addresses WGA's Most Significant Priorities*, <https://labor.amptp.org/sites/labor.amptp.org/files/AMPTP%20Press%20Release%202023%2008%2022.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.]. s. 2.

³⁵ Ibidem, s. 3.

³⁶ Ibidem, s. 3-4.

sztucznej inteligencji nie będą podstawą do kwestionowania osobistych praw autorskich przynależnych scenarzyście, jak również zapewnienie o informowaniu scenarzystów o tym, że materiały, na których mają pracować zostały wykreowane przy pomocy sztucznej inteligencji³⁷. Dodano również, że konsekwencją przedstawionych propozycji będzie także większa, niż dotychczas ochrona członków WGA, gdyż, jak wytłumaczono na przykładzie, gdyby studio pozyskało od scenarzysty brytyjskiego, który nie pracuje w oparciu o warunki zawarte w umowie podstawowej, scenariusz i przekazało scenarzyście amerykańskiemu jako podstawę do napisania kolejnego, to otrzymałby on pełne wynagrodzenie³⁸. Nie odniesiono się z kolei do podnoszonej przez WGA kwestii zakazu trenowania sztucznej inteligencji na bazie treści opracowanych przez ludzkich scenarzystów.

24 września 2023 r. AMPTP i WGA poinformowały o osiągnięciu porozumienia³⁹. 9 października 2023 r. członkowie WGA oficjalnie ratyfikowali umowę, przy czym 99% z nich głosowało za nową umową⁴⁰, która będzie obowiązywała do 1 maja 2026 roku⁴¹. W odniesieniu do kwestii wykorzystania sztucznej inteligencji w projektach określonych umową podstawową postanowiono, że sztuczna inteligencja nie może być wykorzystywana do pisania lub przepisywania materiałów literackich, a ponadto nie będzie uznawana za materiał źródłowy, w wyniku czego ewentualne wykorzystanie sztucznej inteligencji w pracy scenarzysty nie może prowadzić do podważania jego osobistych praw autorskich⁴². Nadto, po uzyskaniu na to zgody, pisarz będzie mógł wykorzystywać sztuczną inteligencję do wspomaganie swojej pracy, jednak pracodawca nie może wymagać od niego wykorzystania danego oprogramowania, jak np. ChatGPT⁴³. Określono także wymóg informowania scenarzysty, jeżeli jakkolwiek przekazany mu do pracy materiał został w całości wygenerowany lub zawiera treści wygenerowane przez sztuczną inteligencję⁴⁴. Ostatnim zapisem odnoszącym się do przedmiotowej problematyki wskazano zastrzeżenie, że zakazane jest wykorzystywanie materiałów, przygotowanych przez scenarzystów, do trenowania sztucznej inteligencji⁴⁵.

³⁷ Ibidem, s. 4.

³⁸ Ibidem, s. 4.

³⁹ *Writers Guild Reaches Tentative Agreement With Studios and Streamers*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/writers-guild-deal-reached-studios-end-of-strike-1235403981/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁴⁰ *It's Official: WGA Members Overwhelmingly Ratify New Three-Year Deal With Studios*, <https://deadline.com/2023/10/writers-strike-deal-approved-ratification-vote-1235567930/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁴¹ *Summary of the 2023 WGA MBA*, <https://www.wga.org/contracts/contracts/mba/summary-of-the-2023-wga-mba> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁴² Ibidem.

⁴³ *Summary of the 2023 WGA MBA*, op. cit.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Ibidem.

Z momentem zakończenia strajku scenarzystów w dalszym ciągu trwał jednak rozpoczęty 14 lipca 2023 r. strajk aktorów, zrzeszonych w ramach SAG-AFTRA⁴⁶. Scenarzyści zapowiedzieli, że pomimo ratyfikowania nowej umowy, nadal będą solidarnie pikietować razem z aktorami do momentu zakończenia ich strajku⁴⁷. W wydanym 17 lipca 2023 r. oświadczeniu SAG-AFTRA podniósł postulat konieczności ochrony wizerunku i występów aktorów w celu zapobieżenia ich zastąpienia przez sztuczną inteligencję⁴⁸. Domaga się on kompleksowego uregulowania zasad udzielania zgody na wykorzystanie wizerunku lub modyfikację wystąpienia aktora w oparciu o sztuczną inteligencję oraz związanego z tym wynagrodzenia⁴⁹. Podkreślono, że AMPTP z kolei chciałoby dokonywać skanowania wizerunku statystów oraz wykorzystywania go później do dowolnych celów w zamian za zapłatę równoważną 0,5 dnia czasu pracy, jak również chciałoby mieć możliwość dokonywania zmian w dialogach, tworzenia nowych scen przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji oraz wykorzystywać ich wizerunek i wystąpienia do jej trenowania bez zgody aktorów oraz stosownego wynagrodzenia⁵⁰. Tego samego dnia AMPTP opublikowało oświadczenie, w którym stwierdzono, że SAG-AFTRA odrzucił propozycję umowy, która m.in. określała wymóg uzyskania od aktora zgody na dokonywanie zmian w jego wystąpieniu oraz wykorzystanie jego wizerunku w celu kreowania cyfrowych podobizn przy pomocy sztucznej inteligencji⁵¹.

Strajk aktorów zakończył się 9 listopada 2023 r. ratyfikacją przez komitet negocjacyjny wynegocjowanej umowy⁵². 13 listopada 2023 r. opublikowano szczegóły zawartych postanowień umownych⁵³. Do najważniejszych ustaleń dot. wykorzystania sztucznej inteligencji należą: zdefiniowanie i rozróżnienie na poszczególne rodzaje wykorzystywanych cyfrowych podobizn aktorów, konieczność każdorazowego

⁴⁶ *Hollywood actors join writers on strike: 'There's a lot of bitterness and mistrust'*, <https://www.cnn.com/2023/07/14/why-hollywood-actors-sag-aftra-are-on-strike.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁴⁷ *The actors' union will strike alongside...*, op. cit.

⁴⁸ *SAG-AFTRA Negotiations Status as of 7/13/23*, https://www.sagaftra.org/files/sa_documents/SAG-AFTRA_Negotiations_Status_7_13_23.pdf [dostęp: 18.11.2023 r.], s. 1.

⁴⁹ *Ibidem*, s. 1

⁵⁰ *Ibidem*, s. 2

⁵¹ *Statement from the Alliance of Motion Picture and Television Producers*, <https://s3.documentcloud.org/documents/23879629/amptp-sag-aftra-717.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁵² *SAG-AFTRA National Board Approves Tentative Agreement, Recommends Ratification of 2023 TV/Theatrical Contracts*, <https://www.sagaftra.org/sag-aftra-national-board-approves-tentative-agreement-recommends-ratification-2023-tvtheatrical> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁵³ *TV/ THEATRICAL CONTRACTS 2023 Summary of 2023 Tentative Successor Agreement*, https://www.sagaftra.org/files/sa_documents/TV-Theatrical_23_Summary_Agreement_Final.pdf [dostęp: 18.11.2023 r.].

uzyskiwania od aktora zgody na kreację cyfrowej podobizny, jak również postanowienie, że cyfrowa podobizna w ramach wyrażonej zgody będzie mogła być wykorzystana tylko na potrzeby jednego projektu i za odpowiednim wynagrodzeniem finansowym⁵⁴. Należy zwrócić uwagę, że część postanowień umownych sformułowanych jest z wykorzystaniem określeń nieostrych, jak np. „Strony uznają istotną rolę występów ludzkich, w szczególności w kontekście ich znaczenia dla zatrudnienia w przemyśle filmowym”⁵⁵. Pomimo tego, treść wynegocjowanej umowy uznawana jest za korzystną, zarówno w oficjalnych komunikatach⁵⁶, jak i w opiniach ekspertów, które są jednak bardziej umiarkowane w tym względzie⁵⁷.

Przebieg obu strajków był regularnie relacjonowany przez media, a opinia publiczna w większości popierała postulaty strajkujących⁵⁸. Pewna część najbardziej rozpoznawalnych i najlepiej opłacanych aktorów w branży wspierała finansowo oba związki zawodowe, przelewając na rzecz organizacji charytatywnych, zajmujących się pomocą finansową dla strajkujących środki pieniężne, by mogły one wypłacać strajkującym wynagrodzenie za czas strajku⁵⁹ ⁶⁰. Z kolei piastujący stanowisko prezesa wytwórni Disney Bob Iger określił w lipcu 2023 r. postulaty strajkujących jako nierealne⁶¹, pomimo tego, że wg szacunkowych wyliczeń realizacja postulatów obu związków zawodowych kosztowałaby ok. 450-600 mln dolarów rocznie⁶², co stanowiłoby niewielki tylko procent ogólnych przychodów

⁵⁴ Ibidem, s. 1-5

⁵⁵ „Parties acknowledge the importance of human performance in motion pictures and the potential impact on employment”

⁵⁶ *Tentative Agreement Reached*, <https://www.sagaftra.org/tentative-agreement-reached> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁵⁷ *Actors' AI Protections Are a Step Forward, But There's Reason to Worry*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/where-sag-aftra-deal-may-miss-ai-protections-1235646988/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁵⁸ *Americans support strikes — until they affect their daily lives*, <https://edition.cnn.com/2023/10/01/economy/stocks-week-ahead-strikes-sentiment/index.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁵⁹ *Oprah, Meryl Streep and more have donated at least \$1 million to help striking actors*, <https://www.npr.org/2023/08/02/1191667978/sag-aftra-foundation-donations> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶⁰ *J.J. Abrams, Shonda Rhimes and Adam McKay Lead Donations for \$1.7 Million Strike Relief Fund*, <https://www.thewrap.com/wga-strike-relief-entertainment-community-fund/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶¹ *Disney CEO Bob Iger Says Writers and Actors Are Not Being 'Realistic' With Strikes: 'It's Very Disturbing to Me'*, <https://variety.com/2023/tv/news/bob-iger-writers-actors-strike-disney-ceo-1235669169/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶² *Annual Cost of SAG-AFTRA, DGA, WGA Contracts May Be \$450M-\$600M a Year, Moody's Estimates*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/hollywood-strike-wall-street-analysts-assess-losers-costs-1235535871/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

wytwórni⁶³, z kolei sam Iger pobiera rocznie wynagrodzenie wynoszące 27 milionów dolarów⁶⁴. Zaznaczyć także należy, że podczas strajków odnotowane zostały incydenty, jak np. wycięcie drzew znajdujących się przed siedzibą wytwórni NBCUniversal, które zapewniały cień strajkującym w obliczu wysokich letnich temperatur, co zostało uznane jako wyraz złej woli wytwórni i próbę wpływania na strajkujących⁶⁵.

Deklarację poparcia dla strajków wyrażał także prezydent Stanów Zjednoczonych Joe Biden⁶⁶, który wydał rozporządzenie wykonawcze w sprawie bezpiecznej i godnej zaufania sztucznej inteligencji (Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy Artificial Intelligence)⁶⁷, deklarujące m.in. wprowadzenie standardów, mających na celu wykrywanie oszustw dokonywanych z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, jak chociażby opracowanie przez Departament Handlu wytycznych dotyczących uwierzytelniania treści i znakowania wodnego, w celu wyraźnego oznaczania treści generowanych przez sztuczną inteligencję⁶⁸. Zapowiada w nim również opracowanie zasad i praktyk, mających na celu maksymalizowanie korzyści dla pracowników w związku z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w obszarach, takich jak: przenoszenie stanowisk pracy, standardy pracy, równość, zdrowie i bezpieczeństwo w miejscu pracy, czy zbieranie danych, co ma zapobiec zaniżaniu przez pracodawców wynagrodzeń przyznawanych pracownikom, niekorzystnym dla pracownika ocenom wniosków o podjęcie pracy, czy wpływaniu na zdolność pracowników do zrzeszania się w organizacje związkowe⁶⁹. Przedmiotowy akt normatywny uznaje się za pierwszą regulację sztucznej inteligencji, aczkolwiek nie kompleksową⁷⁰.

⁶³ *Studio Unit Profit Report: Paramount Jets Ahead In Year-to-Year Gains*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/studio-profit-paramount-warner-bros-universal-1235354279/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶⁴ *Disney CEO Bob Iger Says...*, op. cit.

⁶⁵ *Hollywood strike: Actors and writers accuse NBCUniversal of turning up heat with tree row*, <https://www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-66255244> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶⁶ *President Biden, Bernie Sanders Support SAG Strike*, <https://www.vanityfair.com/hollywood/2023/07/president-biden-bernie-sanders-support-sag-strike> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶⁷ *FACT SHEET: President Biden Issues Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy Artificial Intelligence*, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/10/30/fact-sheet-president-biden-issues-executive-order-on-safe-secure-and-trustworthy-artificial-intelligence/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Stany Zjednoczone regulują sztuczną inteligencję. Nie są jedyne*, <https://panoptykon.org/stany-zjednoczone-reguluja-sztuczna-inteligencje-nie-sa-jedyne> [dostęp: 18.11.2023 r.].

3. PERSPEKTYWA WYKORZYSTANIA SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W BRANŻY ZAWODÓW ARTYSTYCZNYCH W POLSCE

Zauważyć należy, że na chwilę obecną w Polsce problematyka wykorzystania sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych nie jest uregulowana w aktualnym porządku prawnym. Zgodnie z art. 8 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁷¹ podmiotem praw autorskich może być wyłącznie twórca. Zgodnie z przyjętą wykładnią tego przepisu za twórcę uznaje się wyłącznie osobę fizyczną, wskazując że nie może być twórcą maszyna, np. komputer, przy pomocy którego powstaje grafika czy muzyka komputerowa, ponieważ maszyna nie może być podmiotem praw i obowiązków⁷². Wobec tego nie sposób na gruncie obecnie obowiązujących przepisów prawa polskiego uznać, że zachodzi możliwość, by twórcą w rozumieniu przytoczonego przepisu była sztuczna inteligencja.

Na gruncie prawa Unii Europejskiej, 21 kwietnia 2021 r. opublikowany został wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniające niektóre akty ustawodawcze Unii⁷³. Głównym jego celem jest zapewnienie należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez określenie zharmonizowanych przepisów dotyczących w szczególności opracowywania, wprowadzania do obrotu w Unii i wykorzystywania produktów i usług opartych na wykorzystaniu technologii AI lub stanowiących samodzielne systemy sztucznej inteligencji⁷⁴. Projekt ten określa definicje, zakazane praktyki w zakresie sztucznej inteligencji, wprowadza i określa kategorie sposobów stosowania sztucznej inteligencji oraz dotyczące ich wymogi, obowiązki w zakresie przejrzystości w odniesieniu do określonych systemów sztucznej inteligencji⁷⁵; określa także ustanowienie Europejskiej Rady ds. Sztucznej Inteligencji, która ma ułatwiać sprawne, skuteczne i zharmonizowane wdrażanie rozporządzenia, przyczyniając się do skutecznej współpracy krajowych organów nadzorczych i Komisji oraz służąc Komisji radą i wiedzą fachową⁷⁶. Leszek Tasiemski, ekspert ds. cyberbezpieczeństwa, zauważa, że: „*AI Act to pierwsze kompleksowe prawo dotyczące sztucznej inteligencji i zdecydowanie krok w dobrym kierunku. Wyraźne wskazanie kategorii zastosowań AI i tych obszarów, w których sztuczna inteligencja nie może być*

⁷¹ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2509 z późn. zm.).

⁷² E. Ferenc-Szydełko (red.), komentarz do art. 8, podrozdział I, Nb 1 i 2 [w:] *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis

⁷³ *Wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniające niektóre akty ustawodawcze Unii*, Document 52021PC0206, COM/2021/206 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁷⁴ *Wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady...*, op. cit., s. 7

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Ibidem, s. 18.

używana, nałoży na firmy techniczne ramy prawne, do których będą musiały się stosować. Takie podejście pomoże powstrzymać rozwijanie AI w obszarach, które mogą być szkodliwe dla poszczególnych użytkowników oraz całego społeczeństwa, ale jednocześnie kuszą możliwością uzyskania dużego i szybkiego przychodu. W czasach, gdy firmy nieustannie szukają nowych źródeł zysku, naiwne byłoby oczekiwanie, że będą same ograniczały się w sytuacji, gdy konkurencja na rynku jest coraz bardziej zacięta⁷⁷.

25 kwietnia 2023 r. Gildia Scenarzystów Polskich w serwisie Facebook opublikowała oświadczenie, w którym wystosowała apel do wielu podmiotów, w tym twórców SI, właścicieli platform streamingowych, czy polityków do wspólnego dialogu w celu uregulowania funkcjonowania generatywnej sztucznej inteligencji, wskazując że jej wykorzystanie wiąże się z korzyściami, jak i zagrożeniami⁷⁸. Stwierdzono, że jej funkcjonowanie nie powinno odbywać się kosztem twórców, lecz powinna stanowić ona dla nich wsparcie⁷⁹. Jednym ze wskazanych postulatów jest także wprowadzenie okresowego zawieszenia możliwości udostępniania wytworów kultury, w tym scenariuszy, do celów trenowania sztucznej inteligencji, dopóki kwestia ta nie zostanie odpowiednio uregulowana oraz obowiązek oznaczania utworów powstałych przy użyciu sztucznej inteligencji⁸⁰. Podniesiono także konieczność stworzenia odpowiednich mechanizmów blokujących nieuprawnione korzystanie z dzieł twórców, a także do stworzenia systemu rekompensat dla twórców z tytułu wykorzystywania ich dzieł przez modele sztucznej inteligencji kreujące nowe treści⁸¹.

Oświadczenie Gildii Scenarzystów Polskich i jego postulaty poparła m.in. Sekcja Dubbingu Związku Artystów Scen Polskich, która w serwisie Facebook opublikowała wiadomość, w której informuje, że „obecnie jej działalność skupia się wokół ochrony głosów aktorów”, jednak widzi potrzebę „rozwiązań systemowych, które ochronią prawa autorskie wszystkich grup zawodowych zrzeszających środowiska artystyczne i twórcze – a to wymaga wspólnego, skoordynowanego działania”⁸².

4 sierpnia 2023 r. przedstawiciele polskiego środowiska filmowego, reprezentujący twórców, aktorów i producentów opublikowali pismo zaadresowane do premiera

⁷⁷ *AI Act – co da nam regulacja UE dotycząca sztucznej inteligencji?*, <https://economista.pl/ai-act-co-da-nam-regulacja-ue-dotyczaca-sztucznej-inteligencji/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁷⁸ *Oświadczenie Gildii Scenarzystów Polskich w sprawie powstawania i rozwoju modeli sztucznej inteligencji*, https://www.facebook.com/photo.php?fbid=699818655277883&set=a.543138344279249&type=3&ref=embed_post [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁷⁹ *Ibidem*.

⁸⁰ *Ibidem*.

⁸¹ *Ibidem*.

⁸² *Post w serwisie Facebook ZASP – Sekcja Dubbingu*, <https://www.facebook.com/ZASP.Dubbing/posts/pfbid02PEFgFsLKduVnHfVgRB8KqsUM7xz9iU7V15zAx2mbEGX822XE1AHdRfD9XYwyg5871> [dostęp: 18.11.2023 r.].

Mateusza Morawieckiego, w którym podnoszą żądanie przyspieszenia prac legislacyjnych nad projektem ustawy nowelizującym ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁸³, będącym wdrożeniem dwóch dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady UE, który ma na celu m.in. zapewnienie godziwego wynagrodzenia twórcom i wykonawcom poprzez wprowadzenie dodatkowego wynagrodzenia dla twórców i wykonawców utworu audiowizualnego oraz wykonawców utworu muzycznego i słowno-muzycznego z tytułu ich udostępniania w Internecie⁸⁴. W odniesieniu do sztucznej inteligencji, sygnatariusze listu zarzucają ministrowi cyfryzacji Januszowi Cieszyńskiemu negowanie potrzeby wprowadzenia regulacji dotyczących sztucznej inteligencji, których brak wg nich może doprowadzić m.in. do pozyskiwania danych osobowych na niewyobrażalną dotychczas skalę oraz zagraża też wszystkim przemysłom kultury opartym na własności intelektualnej⁸⁵.

W wypowiedzi dla serwisu OKO.press Elżbieta Futera-Jędrzejewska, aktorka i reżyserka dubbingowa, stwierdza, że w Polsce dochodzi już do zjawiska wykorzystania sztucznej inteligencji w przygotowywaniu dubbingu. Mówi ona: „*Jeden z kolegów sprzedał swój głos. Jest teraz w reklamach, wszędzie. Ja słyszę, kiedy mówi on, a kiedy komputer, ale dla nieosłuchanej osoby pewnie nie ma różnicy*”⁸⁶. Stwierdza także, że w środowisku twórców polskiego dubbingu odczuwa się, że producenci coraz bardziej dążą do ograniczenia udziału człowieka przy produkcji dubbingu, szczególnie w obszarze tłumaczenia⁸⁷. Oparcie na sztucznej inteligencji wg twórców dubbingowych spowodowałoby jednak, że dubbing stałby się znacznie mniej naturalny i kreatywnie przygotowany⁸⁸.

PODSUMOWANIE

Konkludując, zauważyć należy, że stopień wykorzystania sztucznej inteligencji w branży zawodów artystycznych nieustannie wzrasta, będąc jednocześnie coraz bardziej zaawansowanym. Związanych jest z tym szereg korzyści, jak również zagrożeń, co przedstawione zostało przede wszystkim z perspektywy mających miejsce w 2023 r. strajków scenarzystów i aktorów, albowiem ich konsekwencje w istotnym stopniu mogą wpływać na tendencje ustawodawcze, orzecnicze

⁸³ *Polscy filmowcy mają dość. Napisali stanowczy list do Premiera*, <https://zapa.org.pl/aktualnosci/polscy-filmowcy-maja-dosc-napisali-stanowczy-list-do-premiera> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁸⁴ *Projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw*, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-prawie-autorskim-i-prawach-pokrewnych-oraz-niektorych-innych-ustaw2> [dostęp: 18.11.2023 r.].

⁸⁵ *Polscy filmowcy...*, op. cit.

⁸⁶ *Czy następny Shrek...* op. cit.

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ Ibidem.

oraz praktyczne rozwiązania problematyki wykorzystania sztucznej inteligencji w tej branży gospodarczej.

Na gruncie polskiego ustawodawstwa omawiana problematyka nie znajduje odzwierciedlenia w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, choć wydaje się to zasadne, mając na względzie przedstawione wypowiedzi przedstawicieli praktyki oraz wykazane obszary, w których dochodzić może do sytuacji godzących w sytuację pracowników omawianych branż na rynku pracy. Wobec tego w ramach wniosków *de lege ferenda* należy postulować o wprowadzenie do polskiego porządku prawnego przepisów regulujących przedmiotową problematykę.

BIBLIOGRAFIA

1. *A History of WGA Contract Negotiations and Gains*, <https://www.wga.org/the-guild/about-us/history/a-history-of-wga-contract-negotiations-and-gains> [dostęp: 18.11.2023 r.].
2. *Actors' AI Protections Are a Step Forward, But There's Reason to Worry*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/where-sag-aftra-deal-may-miss-ai-protections-1235646988/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
3. *AI Act – co da nam regulacja UE dotycząca sztucznej inteligencji?*, <https://economista.pl/ai-act-co-da-nam-regulacja-ue-dotyczaca-sztucznej-inteligencji/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
4. *AI's potentially large economic impacts*, <https://www.goldmansachs.com/intelligence/pages/top-of-mind/generative-ai-hype-or-truly-transformative-report.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].
5. *Americans support strikes – until they affect their daily lives*, <https://edition.cnn.com/2023/10/01/economy/stocks-week-ahead-strikes-sentiment/index.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].
6. *AMPTP Proposed Package Addresses WGA's Most Significant Priorities*, <https://labor.amptp.org/sites/labor.amptp.org/files/AMPTP%20Press%20Release%202023%2008%2022.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].
7. *Annual Cost of SAG-AFTRA, DGA, WGA Contracts May Be \$450M-\$600M a Year, Moody's Estimates*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/hollywood-strike-wall-street-analysts-assess-losers-costs-1235535871/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
8. *As Writers Strike, AI Could Covertly Cross the Picket Line*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/writers-strike-ai-chatgpt-1235478681/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
9. *Co to jest uczenie maszynowe – inteligentna analiza danych*, <https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/co-to-jest-uczenie-maszynowe--inteligentna-analiza-danych> [dostęp: 18.11.2023 r.].
10. *Czy następny Shrek będzie mówić po polsku? Polska branża dubbingowa walczy o przetrwanie*, <https://oko.press/dubbing-polska-kryzys> [dostęp: 18.11.2023 r.].

11. *Disney CEO Bob Iger Says Writers and Actors Are Not Being 'Realistic' With Strikes: 'It's Very Disturbing to Me'*, <https://variety.com/2023/tv/news/bob-iger-writers-actors-strike-disney-ceo-1235669169/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
12. E. Ferenc-Szydełko (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis
13. *FACT SHEET: President Biden Issues Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy Artificial Intelligence*, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/10/30/fact-sheet-president-biden-issues-executive-order-on-safe-secure-and-trustworthy-artificial-intelligence/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
14. *George R.R. Martin and other authors sue OpenAI for copyright infringement*, <https://www.theverge.com/2023/9/20/23882140/george-r-r-martin-lawsuit-openai-copyright-infringement> [dostęp: 18.11.2023 r.].
15. *Hollywood actors join writers on strike: 'There's a lot of bitterness and mistrust'*, <https://www.cnn.com/2023/07/14/why-hollywood-actors-sag-aftra-are-on-strike.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].
16. *Hollywood strike: Actors and writers accuse NBCUniversal of turning up heat with tree row*, <https://www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-66255244> [dostęp: 18.11.2023 r.].
17. *Hollywood's High-Stakes Strike: Actors and Writers Make History With Bid to Reshape Industry*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/sag-aftra-wga-actors-writers-strike-hollywood-1235533651> [dostęp: 18.11.2023 r.].
18. *How Did Rogue One Legally Re-create the Late Peter Cushing?*, <https://www.vulture.com/2016/12/rogue-one-peter-cushing-digital-likeness.html> [dostęp: 18.11.2023 r.].
19. I. Dąbrowska, *Deepfake – nowy wymiar internetowej manipulacji*, *Zarządzanie Mediami* 8(2)/2020.
20. *It's Official: WGA Members Overwhelmingly Ratify New Three-Year Deal With Studios*, <https://deadline.com/2023/10/writers-strike-deal-approved-ratification-vote-1235567930/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
21. *J.J. Abrams, Shonda Rhimes and Adam McKay Lead Donations for \$1.7 Million Strike Relief Fund*, <https://www.thewrap.com/wga-strike-relief-entertainment-community-fund/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
22. N. Anantrasirichai, D. Bull, *Artificial intelligence in the creative industries: a review*, *Artificial Intelligence Review* 55(1)/2022.
23. *Oprah, Meryl Streep and more have donated at least \$1 million to help striking actors*, <https://www.npr.org/2023/08/02/1191667978/sag-aftra-foundation-donations> [dostęp: 18.11.2023 r.].
24. *Oświadczenie Gildii Scenarzystów Polskich w sprawie powstania i rozwoju modeli sztucznej inteligencji*, https://www.facebook.com/photo.php?fbid=699818655277883&set=a.543138344279249&type=3&ref=embed_post [dostęp: 18.11.2023 r.].

25. *Pause Giant AI Experiments: An Open Letter*, <https://futureoflife.org/open-letter/pause-giant-ai-experiments/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
26. *Polscy filmowcy mają dość. Napisali stanowczy list do Premiera*, <https://zapa.org.pl/aktualnosci/polscy-filmowcy-maja-dosc-napisali-stanowczy-list-do-premiera> [dostęp: 18.11.2023 r.].
27. *Post w serwisie Facebook ZASP – Sekcja Dubbingu*, <https://www.facebook.com/ZASP.Dubbing/posts/pfbid02PEFgFsLKduVnHfVgRB8KqsUM7xz9iU7V15zAx2mbEGX822XE1AHdRfd9XYwyg587l> [dostęp: 18.11.2023 r.].
28. *President Biden, Bernie Sanders Support SAG Strike*, <https://www.vanityfair.com/hollywood/2023/07/president-biden-bernie-sanders-support-sag-strike> [dostęp: 18.11.2023 r.].
29. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw*, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-prawie-autorskim-i-prawach-pokrewnych-oraz-niektorych-innych-ustaw2> [dostęp: 18.11.2023 r.].
30. *SAG-AFTRA Members Vote Overwhelmingly To Authorize Strike Against Video Game Industry*, <https://deadline.com/2023/09/sag-aftra-approve-strike-video-game-industry-1235555756/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
31. *SAG-AFTRA National Board Approves Tentative Agreement, Recommends Ratification of 2023 TV/Theatrical Contracts*, <https://www.sagaftra.org/sag-aftra-national-board-approves-tentative-agreement-recommends-ratification-2023-tvtheatrical> [dostęp: 18.11.2023 r.].
32. *SAG-AFTRA Negotiations Status as of 7/13/23*, https://www.sagaftra.org/files/sa_documents/SAG-AFTRA_Negotiations_Status_7_13_23.pdf [dostęp: 18.11.2023 r.].
33. *SAG-AFTRA’s Duncan Crabtree-Ireland Says Studio Talks Are “Productive” But Cautions, “We’re Not There Yet” As AI Emerges As Latest Focus*, <https://deadline.com/2023/10/duncan-crabtree-ireland-talks-productive-1235587405/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
34. *Scarlett Johansson wykorzystana przez sztuczną inteligencję. Pierwszy taki pozew*, <https://cyfrowa.rp.pl/technologie/art39353541-scarlett-johansson-wykorzystana-przez-sztuczna-inteligencje-pierwszy-taki-pozew> [dostęp: 18.11.2023 r.].
35. *Stany Zjednoczone regulują sztuczną inteligencję. Nie są jedyne*, <https://panoptykon.org/stany-zjednoczone-reguluja-sztuczna-inteligencje-nie-sa-jedyne> [dostęp: 18.11.2023 r.].
36. *Statement from the Alliance of Motion Picture and Television Producers*, <https://s3.documentcloud.org/documents/23879629/amtp-tp-sag-aftra-717.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].
37. *Studio Unit Profit Report: Paramount Jets Ahead In Year-to-Year Gains*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/studio-profit-paramount-warner-bros-universal-1235354279/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

38. *Summary of the 2023 WGA MBA*, <https://www.wga.org/contracts/contracts/mba/summary-of-the-2023-wga-mba> [dostęp: 18.11.2023 r.].
39. *Sztuczna inteligencja już tworzy tysiące nowych miejsc pracy*, <https://www.rp.pl/rynek-pracy/art38686851-sztuczna-inteligencja-juz-tworzy-tysiacze-nowych-miejsc-pracy> [dostęp: 18.11.2023 r.].
40. *Sztuczna inteligencja w służbie seriali. Czy aktorzy to relikty przeszłości?*, <https://www.wirtualnemedi.pl/artykul/sztuczna-inteligencja-seriale-jakie-produkcje-aktorzy-to-relikty-przeslosci> [dostęp: 18.11.2023 r.].
41. *Tentative Agreement Reached*, <https://www.sagaftra.org/tentative-agreement-reached> [dostęp: 18.11.2023 r.].
42. *The actors' union will strike alongside film and TV writers, and it could be a nightmare scenario for Hollywood: 'There's going to be no cash flow'*, <https://www.businessinsider.com/how-hollywood-actors-writers-strike-could-end-nightmare-scenario?IR=T> [dostęp: 18.11.2023 r.].
43. *The AI Act Institutional Context*, <https://artificialintelligenceact.eu/context/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
44. *TV/ THEATRICAL CONTRACTS 2023 Summary of 2023 Tentative Successor Agreement*, https://www.sagaftra.org/files/sa_documents/TV-Theatrical_23_Summary_Agreement_Final.pdf [dostęp: 18.11.2023 r.].
45. *United States District Court Order On Motions To Dismiss*, <https://venturebeat.com/wp-content/uploads/2023/10/Andersen-v.-Stability-AI-Order-on-Motion-to-Dismiss.pdf> [dostęp: 18.11.2023 r.].
46. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2509 z późn. zm.).
47. *Wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniające niektóre akty ustawodawcze Unii*, Document 52021PC0206, COM/2021/206 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF [dostęp: 18.11.2023 r.].
48. *Writers Guild Reaches Tentative Agreement With Studios and Streamers*, <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/writers-guild-deal-reached-studios-end-of-strike-1235403981/> [dostęp: 18.11.2023 r.].
49. *Writers' strike is officially over – here's a look at the new WGA contract*, <https://ew.com/tv/writers-strike-over-whats-in-new-wga-contract/> [dostęp: 18.11.2023 r.].

**THE ISSUE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN
THE ARTISTIC INDUSTRY BASED ON THE SPECIFIC
EXAMPLE OF SCREENWRITERS' AND ACTORS'
STRIKES IN THE UNITED STATES**

Abstract

The article presents and assesses the issue of using artificial intelligence in the artistic industry. The analysis presents the benefits associated with its use in this area, as well as the threats that may occur. This issue was discussed based on the statements of representatives of science and practice, including business, politics and artistic professions. The author described the issue of the actors and screenwriters' strike in the United States and also analyzed the issues of the article in the context of the situation in Poland.

Keywords: copyright law, artificial intelligence, artistic industry, machine learning, labor disputes.